

Агафонова М. В.

провідний економіст відділу моделювання та прогнозування економічного розвитку Інституту економіки та прогнозування НАН України, Київ, Україна, myumaria6610@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3439-5680>

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РІК НАВИЧОК: ВІКНО МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. Метою статті є окреслення можливостей і перспектив, що їх надає Європейський рік навичок, заснований Європейським парламентом у травні 2023 р., як для мешканців України, так і для вимушених українських мігрантів. У статті наведено низку проєктів, робота над якими ведеться в рамках Європейського року навичок і в ЄС, і в державах Східного партнерства, зокрема в Україні. Проаналізовано рівень навичок в Україні порівняно з країнами світу, рівень освітніх досягнень PISA, а також частку випускників у галузі STEM-освіти на базі статистичних даних ЮНКТАД та світового рейтингового дослідження «Global Innovation Index», критерії оцінки якого посилаються на світові бази даних ЮНЕСКО, ОЕСР. Підкреслено важливість популяризації в Україні STEM-освіти в умовах нової реальності. У зв'язку з офіційною рекомендацією Єврокомісії щодо початку переговорного процесу про вступ України до ЄС надано пропозиції щодо орієнтації регуляторної політики держави в освітній сфері на європейський вимір і політичну ініціативу ЄС як у період повномасштабної військової агресії, так і в часи повоєнної відбудови України.

Ключові слова: Європейський рік навичок, освітні дослідження PISA, STEM-освіта, повоєнна відбудова України.

JEL classification: I21.

DOI: 10.32987/2617-8532-2023-4-116-127.

У травні 2023 р. Європейський парламент прийняв рішення про заснування Європейського року навичок, покликаного дати новий поштовх розвитку навичок, які відповідають прагненням сучасного покоління й мінливим потребам ринку праці в ЄС, а також, згідно з євроінтеграційними прагненнями нашої держави, в Україні, сприяючи професійній підготовці, перекваліфікації й підвищенню кваліфікації. У рамках Європейського року навичок ведеться робота над 13 дослідницькими проєктами, що фінансуються ЄС у рамках програми «Горизонт 2020» та сприяють дис-

кусії щодо викликів, пов'язаних із розвитком навичок, таких як забезпечення їх відповідності потребам суспільства, узгодження прагнень і навичок шукачів роботи з можливостями на ринку праці; оцінкою впливу нових технологій і підвищення привабливості ринку ЄС для працівників з-за кордону. Проблематикою розглянутого питання є важливість використання Україною «вікна можливостей» у зв'язку із запровадженням Європейського року навичок із метою відбудови країни на базі європейських цінностей та пріоритетів, а також зміцнення її позицій на світо-

© Агафонова М. В., 2023

вій арені, адже втрати її людського капіталу (зокрема й через «відтік мізків») створюють додаткові ризики в частині відновлення України, імплементації якісних трансформацій та євроінтеграційних пріоритетів.

Обрана тема є вкрай актуальною, особливо у світлі офіційної рекомендації Єврокомісії щодо початку переговорного процесу про вступ України до ЄС, що, відповідно, сприятиме розширенню можливостей набуття сучасних навичок і компетенцій як на теренах України, так і за її межами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій на тему навичок, освітніх результатів і проектів у рамках Європейського року навичок проведено Єврокомісією, яка представила тематичну збірку результатів інноваційних досліджень у межах Європейського року навичок, що фінансуються ЄС. У цій збірці, зокрема, надано підтвердження необхідності інвестування в людський капітал [1] у рамках Регіонального щорічника Євростату, в котрому окреслено загальну мету Європейського року навичок та основні цілі, яких передбачається досягти [2]. Також Європейський Союз реалізує широкий спектр проектів, програм та ініціатив, спрямованих на розвиток навичок безпосередньо в країнах Східного партнерства, зокрема в Україні, які представлені на офіційному сайті взаємодії ЄС із країнами Східного партнерства Euneighbourseast [3].

Моніторинг рівня навичок серед 166 держав світу було проведено організацією ЮНКТАД у межах звіту «Technology and Innovation report 2023. Opening green windows. Technological opportunities for a low-carbon world», у котрому особливу

увагу було приділено країнам, що розвиваються, зокрема, в питанні надання рекомендацій щодо створення потенціалу для використання передових технологій (в іншому випадку «зелена» технологічна революція не усуне, а посилить глобальну нерівність) [4],

Освітні досягнення учнів за підсумками участі України в міжнародній програмі PISA-2018 було оцінено С. А. Раковим [5]. Водночас Світовим рейтинговим дослідженням «Global Innovation Index 2023» у звіті «Innovation in the face of uncertainty», виконаному Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, було оприлюднено бали, що їх отримали учні серед 132 країн світу, та місця, які посіли країни за результатами освітніх досягнень PISA-2018 [6]. Разом із тим, фахівцями Українського центру оцінювання якості освіти надано прогноз освітніх досягнень учнів за результатами участі України в міжнародній програмі PISA-2022, які буде оприлюднено 5 грудня 2023 р. [7].

Прямуючи шляхом Цифрового десятиріччя відповідно до «Europe's Digital Decade: digital targets for 2030», в ЄС відбуваються досить швидкі цифрові трансформації, водночас попит на цифрові навички ніколи не був таким високим та, згідно з аналітичною запискою «Going digital means skilling for digital», опублікованою European Centre for the Development of Vocational Training (Cedefop), й надалі зростатиме в наступне десятиріччя [8]. Також у рамках монографічного збірника «Траєкторії розвитку повоєнної економіки України в системі координат постпандемічного світу» проведено моніторинг низки здійснених Україною заходів у циф-

ровій галузі й тих, що потребують виконання відповідно до візії Єврокомісії щодо цифрової трансформації Європи [9, с. 167–172].

Адекватна пропозиція навичок є підґрунтям ефективно функціонуючих та інклюзивних європейських суспільств і економік. Демографічні й технологічні зміни, трансформація моделей світової торгівлі та «зелений» перехід швидко змінюють потреби світового ринку праці. Останні кілька років були складними як для України, так і для країн Європи та світу: пандемія коронавірусу, широко-масштабна військова агресія в Україні й геополітичні потрясіння підкреслили необхідність удосконалення стратегій та заходів у відповідь на нову реальність. На цьому тлі розрив у навичках робочої сили стає дедалі очевиднішим: 77 % компаній ЄС повідомляють про труднощі з пошуком працівників, які володіють потрібними навичками [1]. Усі ці виклики виводять розвиток навичок на перший план. У цьому контексті Європейський рік навичок підтримує заходи й ініціативи, пов'язані з навичками по всій Європі, а також об'єднує працівників і бізнес у рамках досягнення спільної мети щодо створення більш конкурентоспроможних суспільств та економік.

До переліку проєктів, робота над якими ведеться в країнах ЄС у рамках програми «Горизонт 2020» у період Європейського року навичок, належать, зокрема, такі:

- Проєкт «Beyond 4.0», що має на меті дослідити ландшафт Індустрії 4.0, а його кінцевою метою є використання отриманих даних для формування змін у соціальній політиці в майбутньому, за межами 4.0.

У рамках проєкту досліджено, як саме компанії впроваджують нові технології з точки зору створення робочих місць і сприяння інклюзивному зростанню. Наразі висновок за результатами цього проєкту такий: «Якщо ми прагнемо, щоб цифрова революція призвела до продуктивної праці та зростання добробуту населення, компанії мають проєктувати роботу з огляду на навчання співробітників».

- Проєкт «Chameleons», що розроблений із метою розв'язання проблем дефіциту нових навичок, необхідних для задоволення суспільних і професійних потреб. Нещодавно створені міждисциплінарні, міжгалузеві й міжнародні модулі допоможуть випускникам докторантури поліпшити свої можливості працевлаштування як в академічному, так і в неакадемічному середовищах.

- Проєкт «DocEnhance», який являє собою концепцію для надання навичок навчання. Це гнучка та інноваційна модульна організаційна структура для розроблення й упровадження курсів, що має на меті підвищення рівня інтелектуалізації навичок та інтеграцію в існуючі докторські програми шляхом забезпечення навчання навичок, котрі передаються через відкриту онлайн-платформу.

- Проєкт «EURAXESS Hubs», що спирається на існуючу цифрову інфраструктуру з метою допомогти молодим талантам планувати напрямки кар'єри й місця проживання. Розвиваючись, мережа EURAXESS охоплює дедалі ширшу сферу послуг, кар'єрні шляхи дослідників в Європі та, зрештою, повинна перетворитися на платформу талантів (ERA Talent Platform).

- Проєкт «Euroship», який має надати відповіді на питання щодо ефективності набуття передових навичок населенням, що перебуває під загрозою бідності або соціальної ексклюзії (у 2022 р. в Європі таких людей налічувалося 95,3 млн, або 21,6 % [2]), у рамках політики соціального захисту, а також розробити політичні рекомендації для підвищення добробуту населення.

- Проєкт «Necat», що підтримує проривні технології й надає ціннісну інформацію про ринок праці, тим самим допомагаючи громадянам ЄС робити свідоміший вибір щодо навчання, освіти, кар'єри та пошуку роботи. Проєкт цілком відповідає політичним амбіціям ЄС у боротьбі з безробіттям, дефіцитом навичок, проблемою неповної зайнятості й розривами в навичках, зокрема сприяючи реалізації європейського Плану дій «Стовп соціальних прав», спрямованого на досягнення ефективної зайнятості та соціальних результатів із метою зниження рівня соціальної ексклюзії.

- Проєкт «InnoRenew CoE», який надає широкий спектр можливостей стосовно набуття міждисциплінарного, міжнародного й інклюзивного наукового досвіду у сфері «зеленої» архітектури. Проєкт було започатковано з метою створення та функціонування нового науково-дослідного інституту, зосередженого на проведенні передових наукових досліджень щодо використання відновлюваних матеріалів, а також формування нового покоління експертів і новітніх технологій у сфері використання відновлюваних матеріалів.

- Проєкт «MIMU», що націлений на розширення інтеграційних можливостей молодих мігрантів із країн, які не входять до ЄС. Уважне вислухову-

вання молодих мігрантів, урахування відмінностей між ними та надання їм освітньої підтримки в синхронізації з новітніми викликами часу сприятиме їх інтеграції і створенню більш інклюзивного суспільства. Ключовий висновок дослідження в рамках цього проєкту полягає в такому: політичні діячі мають глибше розуміти різноманітність молодих мігрантів, адже те, що може спрацювати для однієї особи чи групи осіб, може не спрацювати для іншої. Важливим є надання необхідного простору для самовираження та розширення можливостей «показати себе».

- Проєкт «MIRNet», який являє собою Twinning, що має на меті досягнення передового досвіду в галузі міграції, інтеграційних досліджень і нетворкінгу. Зокрема, у червні 2022 р. представники дослідницького центру «MIRNet» при Талліннському університеті мали зустріч зі стейкхолдерами державного сектора, на котрій основна увага була зосереджена на питанні інтеграції українських біженців (наприклад, обговорювалися питання координації їхньої освіти та зміцнення потенціалу місцевих органів влади щодо прийому мігрантів). У співпраці з партнерами зазначеного центру дослідники Талліннського університету працюють над пропозицією щодо дослідження міграційної й інтеграційної політики українських біженців, які перебувають у Данії та Естонії [1, с. 3–18].

У державах Східного партнерства, у т. ч. в Україні, ЄС також реалізує широкий спектр проєктів, програм та ініціатив, спрямованих на розвиток навичок, серед яких: «Erasmus for Young Entrepreneurs», «Collaborate for Impact», «EU4Youth», «EU4Business».

Ця діяльність надає українцям шанс пройти стажування на європейських підприємствах (Erasmus for Young Entrepreneurs); підтримує соціальних підприємців через хакатони, тренінги, інкубаційні й акселераційні програми (Collaborate for Impact); надає підтримку внутрішньо переміщеним особам і молодим підприємцям (EU4Youth); пропонує позики та гранти для малих підприємств (EU4Business) і загалом сприяє сталому зростанню й розвитку інновацій та конкурентоспроможності в умовах «зеленого» й цифрового переходів [3].

Які ж місця посідає Україна за рівнем навичок і за результатами освітніх досліджень PISA серед країн Європи та світу протягом останніх років? За даними ЮНКТАД, у 2023 р. Україна за рівнем навичок посіла 42-е місце серед 166 країн світу, тим самим обігнавши низку держав Центрально-Східного регіону Європи, а саме Угорщину, Болгарію й Румунію (рис. 1).

За результатами освітніх досліджень PISA-2018 з читання, природничих і математичних наук Україна посіла 40-е місце (отримавши 462,7 бала) серед 132 країн світу, тим самим залишивши позаду Болгарію та Румунію (які отримали 426,7 і 427,8 бала відповідно) (рис. 2).

Загалом результати України в дослідженні PISA-2018 виявилися шокуючими й неочікувано низькими в усіх трьох головних доменах досліджень: читанні, математиці та природничих науках. Так, частка учнів, які не досягли базового рівня сформованості грамотності, є значно більшою, ніж середній показник країн ОЕСР: за читацькою грамотністю не досягли базового рівня компетентності 25,9 % учнів (середній показник країн ОЕСР – 22 %); за математичною грамотністю – 36 % учнів (23,9 %); за природничо-науковою грамотністю – 26,4 % учнів (21,9 %) [5].

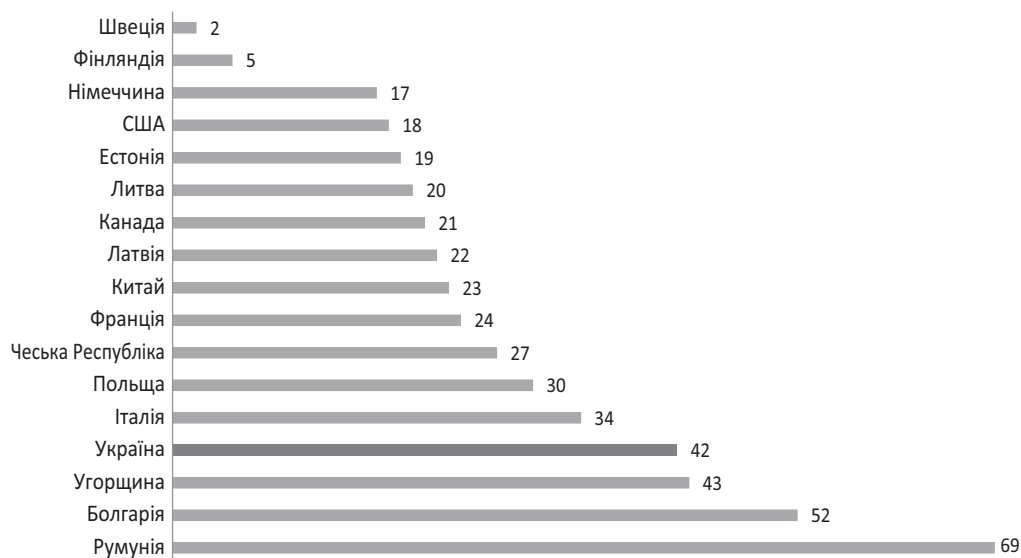

Рис. 1. Позиція України серед окремих країн світу за рівнем навичок, 2023 р., місце

Побудовано автором за: [4].

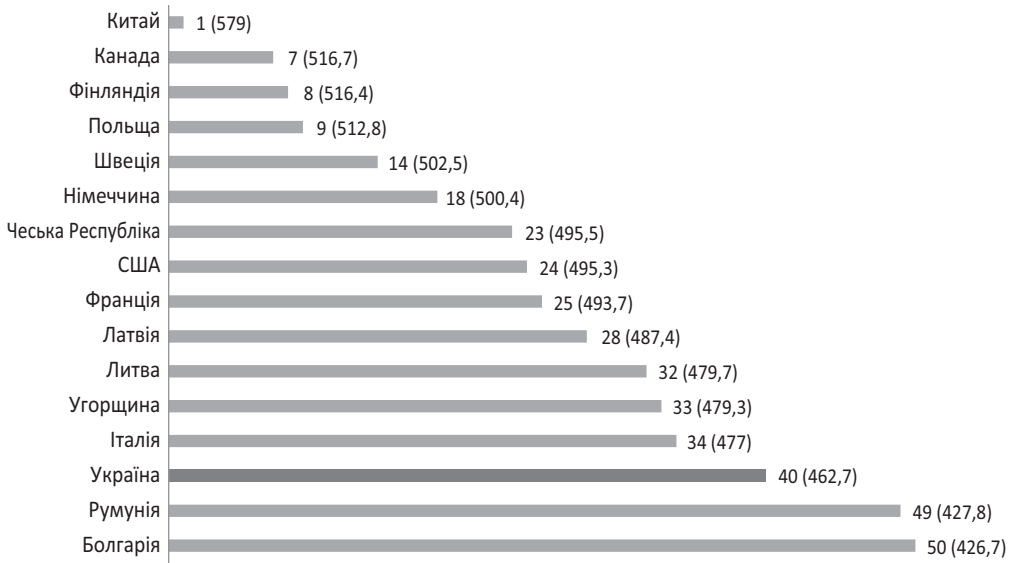

Рис. 2. Результати освітніх досліджень PISA з читання, природничих і математичних наук в Україні серед окремих країн світу, 2018 р., місце (бал)

Побудовано автором за: [6].

За повідомленням Українського центру оцінювання якості освіти, результати освітніх досліджень PISA-2022 для України також можуть бути невтішними, «зважаючи на те, що учні/студенти, які взяли участь в основному етапі PISA-2022, значну частину свого часу вчилися дистанційно – то через пандемію COVID-19, то через військову агресію росії» [7].

Підтвердженням цього є розрахунки МВФ, а також дослідження ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ і Світового банку щодо кількості пропущених навчальних днів у країнах із розвинутою економікою, країнах із ринком, що формується, та країнах, що розвиваються, з низьким рівнем доходів (рис. 3).

Доцільно зауважити, що освітні результати PISA-2022 увійдуть до

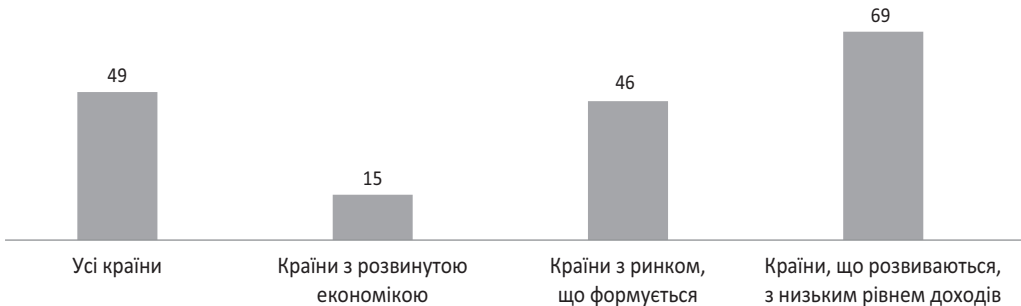

Рис. 3. Кількість пропущених навчальних днів у 2020 р. у зв'язку з пандемією COVID-19, днів

Побудовано автором за: [10, с. 14].

критично важливих складових ефективної стратегії повоєнної відбудови. У цьому контексті перспективами подальших досліджень вбачаємо аналіз освітніх результатів PISA-2022, а також детальне вивчення результатів Європейського року навичок за підсумками тематичного року.

З огляду на європейське майбутнє нашої нації, певного оптимізму надає частка випускників закладів вищої освіти України в галузі STEM-освіти, яка у 2020 р. становила 25,7 % (згідно із Global Innovation Index 2023, критерії оцінки статистичних даних якого посиляються на світові бази даних ЮНЕСКО, ОЕСР). Разом із тим низка країн ОЕСР за цим показником значно поступаються Україні, зокрема Польща, Угорщина, Болгарія, Латвія, Італія й навіть США (рис. 4).

Варто зауважити, що на сьогоднішній день попит на фахівців зі STEM-освітою зростає вдвічі швидше, ніж на фахівців з інших професій.

Підтвердженням цього слугують не лише найкращі світові практики таких країн, як Сінгапур, Китай, Велика Британія, а й звернення президента США Джо Байдена до Конгресу США на початку повномасштабної війни росії з Україною, котрий виступив із проханням внести поправки до Закону про еміграцію та громадянство з метою спрощення отримання російськими висококваліфікованими кадрами в галузі STEM-освіти віз для роботи у США, тим самим «підірвавши інноваційний потенціал росії, приносячи користь національній безпеці США» [11]. Це звернення президента Байдена є показовим для всіх країн, що розвиваються, зокрема для України, у плані важливості популяризації STEM-освіти в освітніх закладах. Брак інженерних спеціальностей, на яких робить акцент STEM-освіта, унеможливорює повноцінне функціонування процесів діджиталізації й передових технологій,

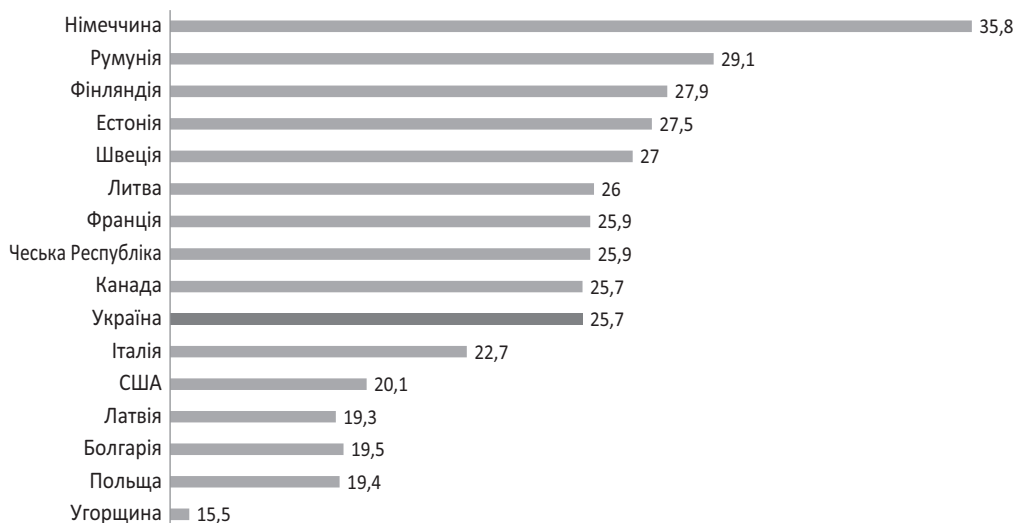

Рис. 4. Випускники закладів вищої освіти в Україні та окремих країнах ОЕСР у галузі STEM-освіти, 2020 р., %

Побудовано автором за: [6].

що лежать в основі виробничих процесів високорозвинутих європейських країн та які є фундаментом для «зеленого» й цифрового переходів.

За даними Управління у справах біженців ООН, станом на листопад 2023 р. на території Європи перебували майже 5,9 млн українців [12]. Враховуючи цей фактор, можливості для набуття сучасних навичок, а також подолання їх дефіциту для українців на території ЄС істотно розширилися. Водночас, з огляду на повернення певного числа вимушених мігрантів з-за кордону на територію України після закінчення війни, постане питання узгодження навичок і компетенцій шукачів роботи з можливостями на ринку праці. У цьому контексті в пригоді стане мережа кваліфікаційних центрів (розробником якої є національна система кваліфікацій), що визнає самоосвіту та професійні кваліфікації, здобуті за кордоном, сприяє наповненню ринку праці якісними фахівцями й працює винятково за наявними професійними стандартами [13].

Водночас Європейський рік навичок накладає певні вимоги на роботодавців України, пов'язані зі створенням конкурентних європейським переваг на ринку праці. Оскільки основним споживачем національної системи кваліфікацій є роботодавець, який задає «темп гри» на ринку праці та має можливість ефективно впливати на формування людського капіталу в умовах сьогодення, саме на зазначену систему покладаються обов'язки зі створення конкурентоспроможних європейським умов на ринку праці (в питаннях фінансового забезпечення такі обов'язки покладаються на Міністерство фінансів

України, яке розробляє проєкт Закону про Державний бюджет України, та Верховну Раду України, котра ухвалює державний бюджет), що в синергії з прискореною індустріалізацією країни, передусім на тлі імплементації military-tech (галузі високотехнологічного озброєння), виступатиме ключовою домінантою повоєнного відновлення вітчизняної економіки.

Згідно із Всесвітнім економічним форумом, серед пріоритетних навичок у 2025 р. домінуватимуть такі:

- аналітичне мислення та інновації;
- комплексне подолання проблем;
- активне вислуховування й вивчення стратегій;
- критичне мислення та аналіз;
- творчість, оригінальність, ініціативність;
- лідерство й соціальний вплив;
- використання технологій, моніторинг і контроль;
- проєктування та програмування технологій;
- стійкість, стресостійкість і гнучкість;
- розмірковування, розв'язання проблем та генерація ідей;
- емоційний інтелект;
- пошук і виправлення несправностей, робота з користувачами;
- орієнтація на обслуговування;
- аналіз та оцінка систем;
- переконання й перемовини [14, с. 36].

Щодо цифрової трансформації країн ЄС і України, то, відповідно до [8], реалізація цієї візії не вбачається можливою без залучення інвестицій у цифрові навички. У свою чергу, відсутність останніх перешкоджає ефективній інвестиційній діяльності, яка є каталізатором розширення можливостей бізнесу та трансфор-

мації в сучасній економіці, керованій технологіями. У цьому контексті готовність людського капіталу до опанування цифрових технологій виступає ключовим фактором у ланцюгу цифрової трансформації як Європи, так і України.

У XXI ст. цифрові навички є фундаментальними навичками суспільства, тому їх розвиток, розширення й поглиблення задля досягнення продуктивності в сучасній економіці, що ґрунтується на знаннях, є вкрай важливим для мешканців усіх куточків світу. Варто зазначити, що згідно з [9, с. 168], Україна у 2021 р. зміцнила власні позиції за рівнем цифрових і технологічних навичок та, за даними світового рейтингового дослідження «World Digital Competitiveness Report 2021», увійшла до топ-30 країн світу, посівши 26-е місце серед 64 країн світу, піднявшись із 40-го місця у 2019 р.

Загалом, у зв'язку з офіційною рекомендацією Єврокомісії щодо початку переговорного процесу про вступ України до ЄС, із метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку України регуляторну політику держави у сфері освіти доцільно зорієнтувати на європейський вимір та політичну ініціативу ЄС. Так, Єврокомісія виступає ключовою організацією в питанні імплементації Плану дій щодо цифрової освіти (2021–2027 рр.), який лежить в основі концепції

створення Європейського освітнього простору (European Education Area) до 2025 р., сприяє досягненню цілей Європейського порядку денного в галузі навичок (European Skills Agenda), Плану дій щодо соціальних прав в Європі (European Social Pillar Action Plan) і «Цифрового компасу 2030: європейського шляху до цифрового десятиліття» (2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade). Імплементація виважених економічних рішень у рамках політичних ініціатив ЄС сприятиме прискоренню євроінтеграційних процесів та сталому економічному розвитку України в повенний період.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, доходимо висновку, що у зв'язку з викликами, які постали перед національною економікою через збройну агресію РФ, українці, котрі перебувають як на території України, так і за її межами, мають унікальну нагоду скористатися «вікном можливостей», відкритим ЄС у рамках Європейського року навичок, із метою подолання дефіциту навичок, використання можливостей навчання впродовж життя, збільшення внеску в «зелені» й цифрові переходи. Тим самим вони зроблять ефективні та дієві кроки в напрямку досягнення стратегічного імперативу держави й відбудови національної економіки на інноваційних засадах.

Список використаних джерел

1. CORDIS Results Pack on the European Year of Skills. A thematic collection of innovative EU-funded research results. *European Research Executive Agency*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.2830/576318>.
2. Eurostat Regional Yearbook. *Eurostat*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.2785/606702>.

3. Європейський рік навичок: вчися, працюй і твори в Україні та ЄС. *EU NEIGHBOURS east*. 11 трав. 2023 р. URL: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/latest-news/yevropejskyj-rik-navychok-vchysya-praczuji-i-tvoryi-v-ukrayini-ta-yes/>.
4. Technology and Innovation Report 2023. *UNCTAD*. 2023. URL: <https://unctad.org/tir2023>.
5. Раков С. А. Якість освіти України за результатами PISA-2018 і проєкт ОЕСР «Майбутнє освіти і компетентностей 2030». *Освітня аналітика України*. 2020. № 2 (9). С. 99–114. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2020-2-99-114>.
6. Dutta S., Lanvin B., León L. R., Wunsch-Vincent S. Global Innovation Index 2023. *WIPO*. 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf>.
7. PISA-2022: результати освітніх досліджень для України можуть бути невтішними. *Супервізія в НУШ*. 2022. URL: <http://barna-consult.com/pisa-2022-rezultaty-osvitnih-doslidzhen-dlya-ukrayiny-mozhut-butyi-nevtishnymy/>.
8. Going digital means skilling for digital. Using big data to track emerging digital skill needs. *Cedefop*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.2801/772175>.
9. Траєкторії розвитку повоєнної економіки України в системі координат постпандемічного світу : кол. моногр. / за ред. М. І. Скрипниченко ; ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». Київ, 2023. 202 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Traiektorii-rozvytku-povoiennoi-ekonomiky-Ukrainy.pdf>.
10. Build Forward Better. *IMF Annual Report 2021*. 2021. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2021/eng/downloads/imf-annual-report-2021.pdf>.
11. Паливода Н. Байден попросив Конгрес США ослабити візові обмеження для «високоосвічених росіян». *Mind*. 4 трав. 2022 р. URL: <https://mind.ua/news/20240834-bajden-poprosiv-kongres-sshaoslabiti-vizovi-obmezheniya-dlya-visokoosvichenih-rosiyan>.
12. Ukraine Refugee Situation. *Operational Data Portal*. 14 листоп. 2023 р. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
13. IV міжнародний форум «Людський капітал: навички для майбутнього». *Національне агентство кваліфікацій*. 16 листоп. 2023 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FiZqnsJ6mrc>.
14. The Future of Jobs Report 2020. *World Economic Forum*. 2020. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf.

Mariia Agafonova

Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, mymaria6610@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3439-5680>

EUROPEAN YEAR OF SKILLS: A WINDOW OF OPPORTUNITY FOR UKRAINE IN TIMES OF WAR

Abstract. *The purpose of the article is to outline the opportunities and prospects offered by the European Year of Skills, launched by the European Parliament in May 2023, for both Ukrainian residents and forced Ukrainian migrants. The article provides an overview of a wide range of projects that are being implemented within the framework of the European Year of Skills both in the European Union and in Ukraine. The author analyzes the level of skills, PISA educational achievements, and the share of STEM education graduates in Ukraine among various countries based on UNCTAD statistics and the Global Innovation Index, whose evaluation criteria refer to the global databases of UNESCO and the OECD. The analysis of the level of skills showed that in 2023 Ukraine ranks 42nd among 166 countries, thereby overtaking a number of countries in the Central and Eastern Europe region, namely Hungary, Bulgaria and Romania. According to the results of the PISA-2018 educational surveys in reading, science and mathematics, Ukraine ranked 40th among 132 countries, leaving Bulgaria and Romania behind. The share of graduates of Ukrainian higher education institutions in STEM education in 2020 was 25,7% (Poland, Hungary, Bulgaria, Latvia, Italy and even the United States are far behind Ukraine), which gives some optimism about the European future of our country. In the context of the new reality, the article emphasizes the importance of popularizing STEM education in developing countries, including Ukraine. At the same time, the article outlines the requirements imposed by the European Year of Skills on Ukrainian employers, which are aimed at creating competitive European labor market conditions. This, in synergy with the accelerated industrialization of the country, especially against the background of the implementation of military-tech (high-tech weapons industry), will be a key dominant of the post-war recovery of the national economy.*

Keywords: European Year of Skills, PISA educational research, STEM education, post-war reconstruction of Ukraine.

References

1. European Research Executive Agency. (2023). *CORDIS Results Pack on the European Year of Skills. A thematic collection of innovative EU-funded research results*. DOI: <https://doi.org/10.2830/576318>.
2. Eurostat. (2023). *Eurostat regional yearbook*. DOI: <https://doi.org/10.2785/606702>.
3. EU NEIGHBOURS east. (2023). *European year of skills: highlighting skills across the EU and the Eastern Partnership*. Retrieved from <https://euneighbourseast.eu/uk/news/latest-news/yeuropejskyj-rik-navychok-vchysya-praczyuj-i-tvory-v-ukrayini-ta-yes/> [in Ukrainian].
4. UNCTAD. (2023). *Technology and Innovation Report 2023*. Retrieved from <https://unctad.org/tir2023>.
5. Rakov, S. A. (2020). Quality of Ukrainian education according to the results of PISA 2018 and the OECD project "Future of education and skills 2030". *Educational Analytics of Ukraine*, 2(9), 99-114. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2020-2-99-114> [in Ukrainian].

6. Dutta, S., Lanvin, B., León, L. R., & Wunsch-Vincent, S. (2023). Global Innovation Index 2023. *WIPO*. Retrieved from <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf>.
7. Supervision in NUS. (2022). *PISA-2022: the results of educational research for Ukraine may be disappointing*. Retrieved from <http://barna-consult.com/pisa-2022-rezultaty-osvitnih-doslidzhen-dlya-ukrayiny-mozhut-buty-nevtishnymi/> [in Ukrainian].
8. Cedefop. (2023). *Going digital means skilling for digital. Using big data to track emerging digital skill needs*. DOI: <https://doi.org/10.2801/772175>.
9. Skrypnychenko, M. I. (Ed.). (2023). *Trajectories of Ukraine's post-war economy in the coordinate system of the post-pandemic world*. Kyiv. Retrieved from <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Traiektorii-rozvytku-povoiennoi-ekonomiky-Ukrainy.pdf> [in Ukrainian].
10. IMF Annual Report 2021. (2021). *Build Forward Better*. Retrieved from <https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2021/eng/downloads/imf-annual-report-2021.pdf>.
11. Palyvoda, N. (2022). *Biden asks US Congress to ease visa restrictions for "highly educated russians"*. Retrieved from <https://mind.ua/news/20240834-bajden-poprosiv-kongres-sshaoslabiti-vizovi-obmezheniya-dlya-visokoosvichenih-rosiyan> [in Ukrainian].
12. Operational Data Portal. (2023). *Ukraine Refugee Situation*. Retrieved from <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
13. National Qualifications Agency. (2023). *IV International Forum "Human capital: skills for the future"*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=FiZqnsJ6mrc> [in Ukrainian].
14. World Economic Forum. (2020). *The Future of Jobs Report 2020*. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf.